

Український інститут експертизи сортів рослин
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Інститут овочівництва і баштанництва НААН

АТЛАС

морфологічних ознак сортів роду цибулі *Allium* L.

(наочне доповнення до «Методики проведення експертизи сортів: цибуля
городня, батун, слизун, шніт, порей, скорода, шалот, черемша,
багатоярусна та часник з визначення відмінності, однорідності та
стабільності»)

Київ 2016

Український інститут експертизи сортів рослин
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Інститут овочівництва і баштанництва НААН

АТЛАС

морфологічних ознак сортів роду цибулі *Allium* L.
(наочне доповнення до «Методики проведення експертизи сортів: цибуля
городня, батун, слизун, шніт, порей, скорода, шалот, черемша,
багатоярусна та часник з визначення відмінності, однорідності та
стабільності»)

Київ 2016

УДК 635.25/.26:631.526.32:581.4

А-92

Атлас морфологічних ознак сортів всіх ботанічних таксонів роду Цибуля *Allium* L. (цибуля городня, шалот, багатоярусна, батун, ведмежа (черемша), галузиста, запашна, порей, слизун, шніт, часник) є наочним доповненням до Методики проведення експертизи сортів усіх видів цибулі з визначення відмінності, однорідності і стабільності. Атлас включає якісні, кількісні та псевдоякісні ознаки сортів рослин цибулі, які мають свою градацію, ступінь виявлення, граничні межі та коди прояву морфологічних ознак.

Атлас розраховано на фахівців державної системи охорони прав на сорти рослин, які здійснюють кваліфікаційну експертизу сортів-кандидатів щодо визначення критеріїв відмінності, однорідності і стабільності, селекціонерів, наукових фахівців овочівників, фермерів та городників-любителів, а також може слугувати наочним посібником з підготовки фахівців ОКР «Магістр» за спеціальністю «Селекція і генетика», спеціалізація «Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин».

Атлас практично допоможе експерту та селекціонеру встановити код виявлення морфологічної ознаки, визначити нетипові рослини на ділянці для прийняття подальшого правильного рішення. Це буде настільна книга городників-любителів для добору нових сортів роду *Allium* L. на свої присадибні ділянки. Його можуть використати селекціонери для: опису морфологічних ознак за ідентифікації нових сортів; заповнення технічної анкети сорту-кандидата, який планується заявити з метою державної реєстрації сорту та/або прав на нього. Атлас можна використовувати як наочний посібник з описової морфології та органографії рослин цибулі.

Атлас підготували: Хареба В. В. – д. с.-г. н., академік НААН, професор, НУБіП України; Горова Т. К. – д. с.-г. н., академік НААН; Корнієнко С. І. – д. с.-г. н., Інститут овочівництва і баштанництва НААН; Фесенко Л. П. – н. с.; Позняк О. В. – м. н. с., ДС «Маяк» ІОБ НААН; Лещук Н. В. – к. с.-г. н., с. н. с., Симоненко Н. В. – с. н. с., Український інститут експертизи сортів рослин.

Рецензенти: Вітанов О. Д. – д. с.-г. н., професор, Інститут овочівництва і баштанництва НААН; Кравченко В. А. – академік НААН, д. с.-г. н., професор, заступник академіка-секретаря відділення рослинництва НААН.

Оригінальні світлини, кольорові гами, шкали, фототека вегетативних та генеративних органів рослин роду цибулі належать Харебі В. В., Горевій Т. К., Позняку О. В., Фесенко Л. П., Симоненко Н. В.

Фотомонтаж і комп'ютерна верстка: Мажуга К. М.

Адреса: Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родімцева, 15, м. Київ, Україна
тел.: 258-34-56, факс: 257-99-63, e-mail: sops@sops.gov.ua, www.sops.gov.ua.

Атлас морфологічних ознак сортів роду Цибуля *Allium* L. (наочне доповнення до «Методики проведення експертизи сортів цибулі з визначення відмінності, однорідності та стабільності»). – К: Український інститут експертизи сортів рослин, 2016. – 149 с.

© Український інститут експертизи сортів рослин, 2016

ЗМІСТ

• Ботанічна класифікація.....	5
• Морфологія рослин.....	7
• Цибуля городня та шалот.....	8
• Цибуля порей	23
• Цибуля батун.....	34
• Цибуля запашна та галузиста.....	50
• Цибуля шніт	64
• Цибуля багатоярусна.....	77
• Цибуля ведмежа (черемша).....	92
• Цибуля слизун.....	104
• Часник.....	123
• Література.....	149

Ботанічна класифікація *Allium* L.

Домен:	Ядерні	Eukaryota
Царство:	Зелені рослини	Viridiplantae
Відділ:	Вищі рослини	Streptophyta
Надклас:	Покритонасінні	Streptophyta
Клас:	Однодольні	Liliopsida
Порядок:	Холодкоцвіті	Asparagales
Родина:	Амарилісові	Amaryllidaceae
Підродина	Цибулеві	Alliaceae
Рід:	Цибуля	<i>Allium</i> L.
Види	Цибуля городня Цибуля шалот Цибуля багатоярусна Цибуля батун Цибуля ведмежа (черемша) Цибуля галузиста Цибуля запашна Цибуля порей Цибуля слизун Цибуля шніт Часник	<i>Allium cepa</i> L. <i>Allium ascalonicum</i> L. <i>Allium proliferum</i> Schrad. <i>Allium fistulosum</i> L. <i>Allium ursinum</i> L. <i>Allium ramosum</i> L. <i>Allium odorum</i> L. <i>Allium porrum</i> L. <i>Allium nutans</i> L. <i>Allium schoenoprasum</i> L. <i>Allium sativum</i> L.

Дворічні види роду *Allium* L.

Allium cepa L.

Allium ascalonicum L.

Allium porrum L.

Allium sativum L.

Багаторічні види роду *Allium* L.

Allium proliferum
Schrad.

Allium fistulosum L.

Allium ursinum L.

Allium ramosum L.

Allium odorum L.

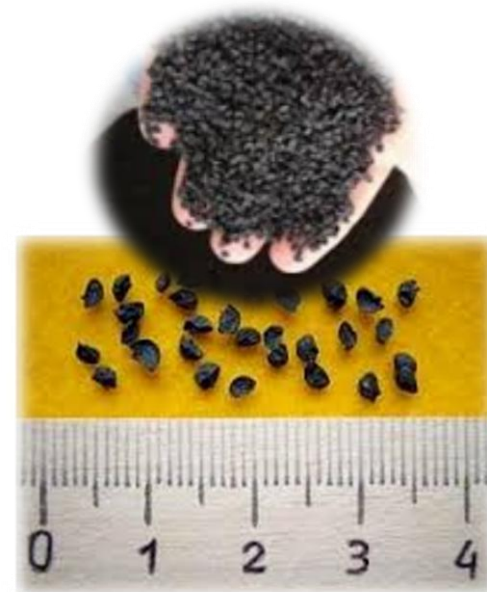

Allium nutans L.

Allium schoenoprasum L.

МОРФОЛОГІЯ РОСЛИН ЦИБУЛІ

Цибуля городня Allium cepa L.

Цибуля шалот Allium ascalonicum L.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ СОРТІВ:

ФЕНОЛОГІЧНІ ФАЗИ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ РОСЛИН

Коди	Фази росту і розвитку
1	Сходи
2	Утворення листків
3	Формування цибулин
4	Полягання листків
5	Утворення квітконоса
6	Цвітіння
7	Фізіологічна стиглість насіння

Рослина: кількість листків на несправжньому стеблі, шт.

мала (до 7)

середня (8–10)

велика (понад 10)

Листки: положення

пряме – до 30

напівпряме – 30–50

горизонтальне – понад 50

Листок: восковий наліт

відсутній

наявний

Листок: зігнутість

відсутня

наявна

Листок: інтенсивність зеленого забарвлення

світла

помірна

темна

Листок: за довжиною, см

Цибуля городня

Цибуля шалот

Тільки сорти цибулі городньої

Несправжнє стебло: за довжиною (до найвищого зеленого листка);

Несправжнє стебло: діаметр (посередині довжини)

Довжину несправжнього стебла визначають вимірюванням від верхівки цибулини (точка згину шийки) до точки, де найвищий зелений листок виходить із нього.

Діаметр несправжнього стебла визначають посередині: умовно псевдостебло розділяють на три частини, $\frac{2}{3}$ береться для обстеження.

Тільки сорти, що розмножуються насінням
Цибулина: тенденція до розщеплення на цибулинки

(з сухою шкіркою навколо кожної цибулини);

Цибулина: ступінь розщеплення на цибулини

(із сухою шкіркою навколо кожної цибулинки)

відсутня

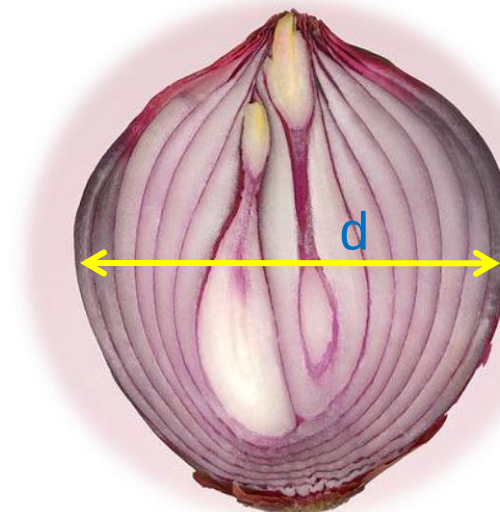
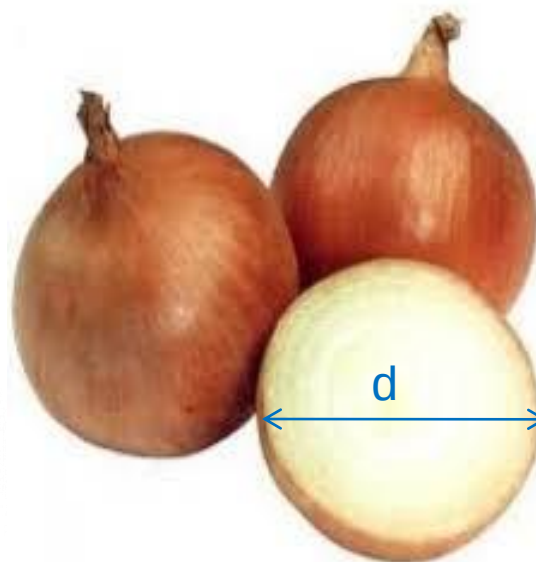
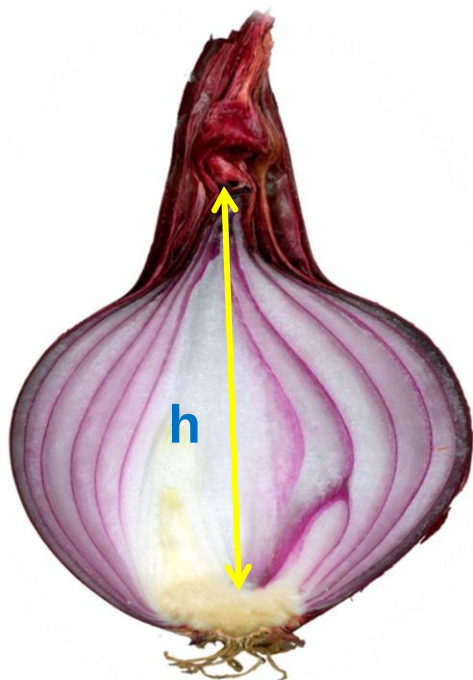

середня

сильна

Тільки сорти цибулі городньої. Цибулина: за висотою; діаметр

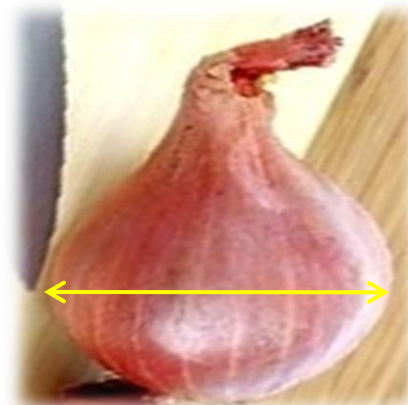
Цибулина / цибулінка: позиція максимального діаметра

у верхній частині

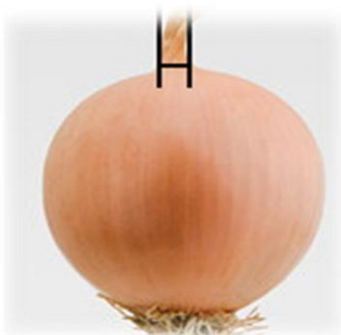

посередині

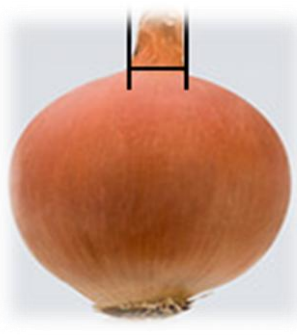

біля основи

Цибулина / цибулінка: ширина шийки, см

вузька (до 1,1)

середня (1,2–1,5)

широка (понад 1,6)

Цибулина / цибулінка: форма

еліптична

яйцеподібна

широкоеліптична

округла

широкоюйцеподібна

широкооберненойцеподібна

ромбічна

поперечно-еліптична

поперечновузькоеліптична

Тільки цибулеві сорти
Цибулина: форма верхівки цибулини

вдавлена

плеската

злегка опукла

округла

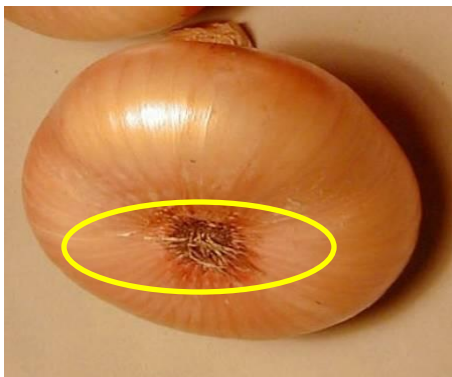

злегка спадаюча

сильно спадаюча

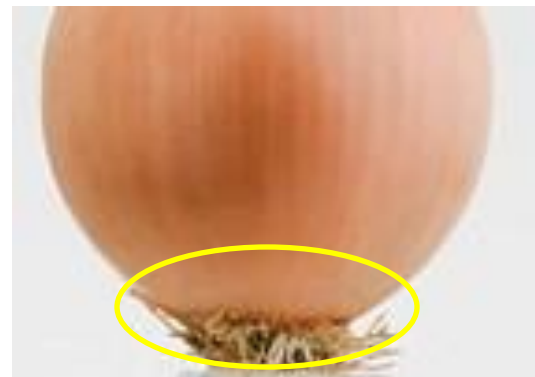
Цибулина / цибулінка: форма основи

заглиблена

плеската

округла

злегка конусоподібна

конусоподібна

Цибулина / цибулінка: основне забарвлення сухої шкірки

біле

жовте

коричнєве

рожеве

червоне

пурпурове

Цибулина / цибулінка: забарвлення соковитих лусок

епідерміс із прозеленню

червонувате

біле

зеленувате

Цибулина / цибулинка: кількість точок зростання на кг

Кількість зачатків у цибулині/цибулинці слід оцінювати до кінця терміну зберігання, тільки до фази проростання. Беруть середнього розміру цибулини, цибулину чи цибулинку, ріжуть уперек на $\frac{1}{3}$ висоти від основи. Кожна вісь виглядає як точка, часто тканини кільця відрізняються зеленуватим кольором.

Для певного сорту кількість точок зростання може варіювати залежно від розміру цибулини; розмір цибулини буде залежати від розміру цибулини, з якої вона вирощена. Тим не менш, маса цибулини в точці зростання однакова для певного сорту, незалежно від розміру цибулини. Таким чином, визначається кількість точок зростання на кг (і, навпаки, маса на точку зростання).

Цибуля порей *Allium porrum* L.

Рослина: за висотою

Листкова пластинка:
за довжиною; за шириною

Листки: положення у просторі

пряме

напівпряме

горизонтальне

Листкова пластинка: вигин

слабкий

помірний

сильний

Листкова пластинка: забарвлення

жовто-зелене

зелене

сіро-зелене

блакитно-зелене

Листкова пластинка: антоціанове забарвлення

відсутнє

наявне

Листкова пластинка: восковий наліт

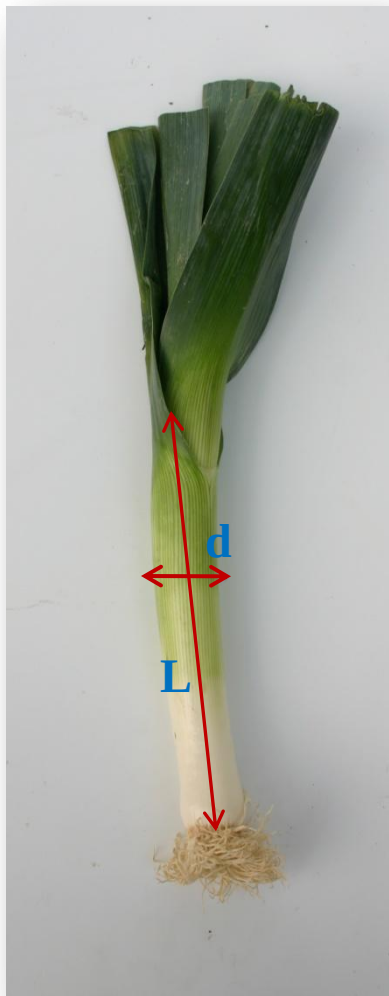
відсутній

наявний

Псевдостебло:

за довжиною; діаметр та відношення довжина / діаметр

мале

середнє

велике

L-довжина
d-діаметр

L/d -відношення

Стебло: формування цибулини

відсутнє

наявне

Стебло: звуження до основи

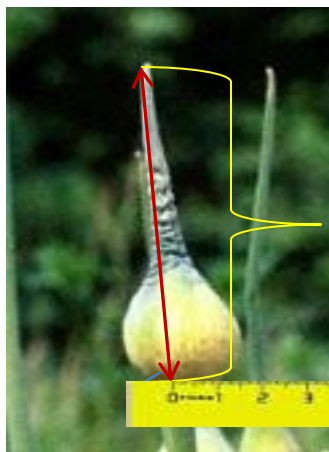

наявне

відсутнє

Обгортка суцвіття: за довжиною

коротка

середня

довга

Цибуля батун

Allium fistulosum L.

Рослина: тип росту

одно псевдостебловий

багато псевдостебловий

Лише для багато псевдостеблових сортів
Рослина: кількість псевдостебел

мала

середня

велика

Рослина: кількість листків на одне несправжнє стебло, шт.

мала (3-4)

середня (5-6)

велика (більше 6)

Листки: положення

пряме

напівпряме

горизонтальне

Листки: восковий наліт

відсутній

наявний

Листки: відтінок зеленого кольору

відсутній

жовтуватий

голубуватий

Лише для сортів, у яких відсутній додатковий відтінок
Листки: інтенсивність зеленого кольору

світлий

помірний

темний

Листок: за довжиною, L

короткий

середній

довгий

Листок: діаметр, D

малий

середній

великий

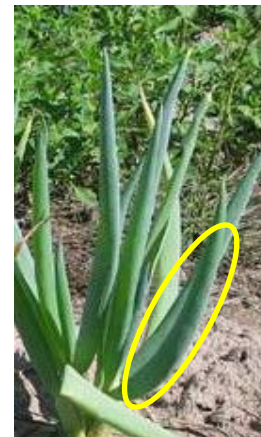
Листок: викривлення

відсутнє або дуже слабе

слабке

помірне

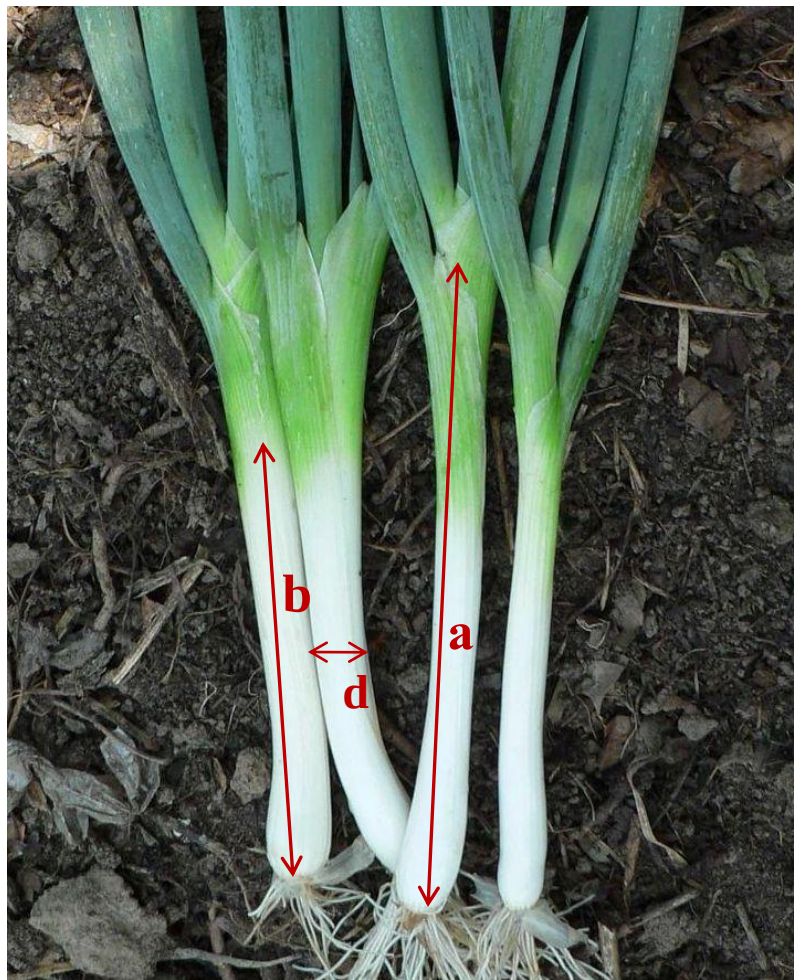
сильне

дуже сильне

Псевдостебло:

за довжиною; довжина етильованої частини; за діаметром

a — довжина псевдостебла; b — довжина етильованої частини; d — діаметр

Псевдостебло: антоціанове забарвлення

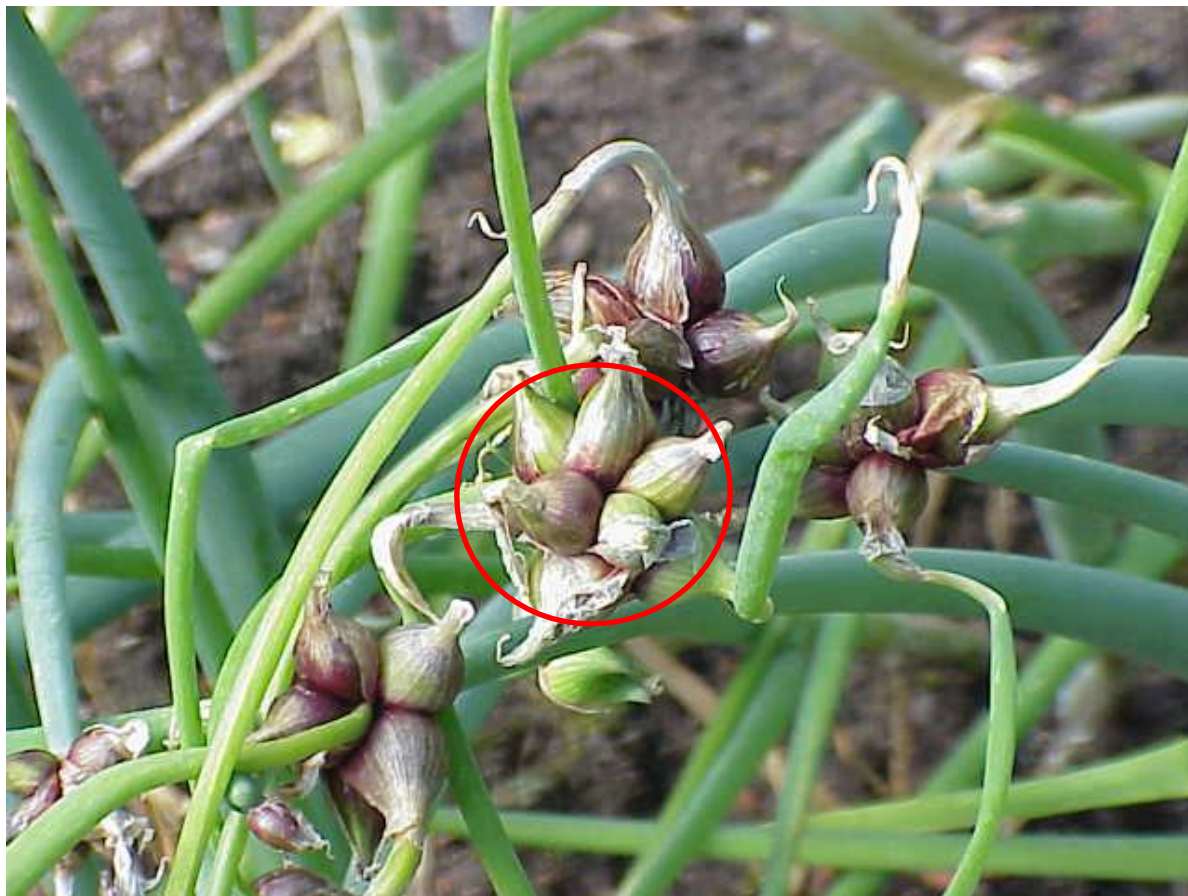

відсутнє

наявне

Псевдостебло: утворення повітряних цибулинок

Рослина: схильність до стрілкування (гілкування)

слабка (до 3);
помірна (3-5);
сильна (понад 5)

Час цвітіння, діб

ранній
середній
пізній

до 70
71- 90
понад 90

Квітконос: за довжиною (на другий рік)

L – довжина квітконоса

Чоловіча стерильність

наявна

відсутня

Псевдостебло: формування розширення у формі цибулини

відсутнє

слабке

сильне

Цибуля запашна *Allium odorum* L.

Цибуля галузиста *Allium ramosum* L.

Рослина: за висотою, см

Листок: положення у просторі

пряме

напівпряме

Низька – до 30,
середня – 30 – 50,
висока – 51 – 100.

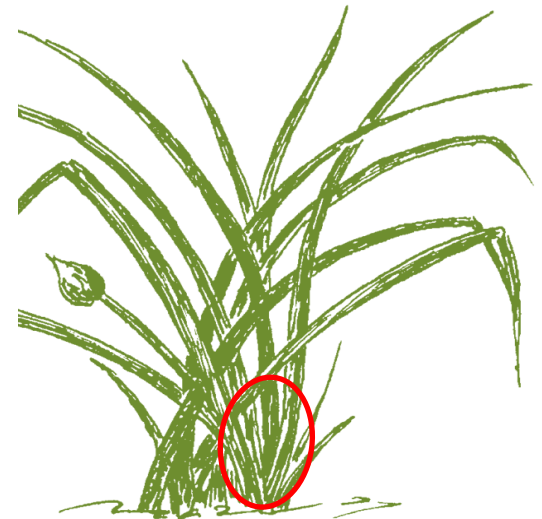
Рослина: кількість листків на псевдостеблі, шт.

мало (2–3)

середня кількість (4–6)

багато (більше 6)

Листок: інтенсивність зеленого забарвлення

світле

помірне

темне

Листок: восковий наліт

відсутній

наявний

Листок: довжина, ширина

Листок: за довжиною, см

Вимірюють найбільш розвинені листки у фазі цвітіння рослин. Короткі – 16 - 30, середні – 31 – 50, довгі – понад 50.

Листок: за шириною, мм

Вимірюють листки у середній третині листової пластинки (всі листки лінійні).

Дуже вузькі – до 3,0;
вузькі – 3,0 - 6,0;
середні – 6,1 - 9,0;
широкі – 9,1 - 11,0;
дуже широкі – понад 11,0.

Рослина: час початку цвітіння

Рослина: час початку цвітіння.

Ранній – у третій декаді червня;
Середній – у третій декаді липня;
Пізній – у першій декаді вересня.

Квітконос: за довжиною, см

Вимірюють під час повного цвітіння від основи квітконосу до суцвіття.
Проводять 40 вимірювань.

Дуже короткий	– до 40,
короткий	– 40–55,
середній	– 56–70,
довгий	– 71–95,
дуже довгий	– понад 95.

Квітконос: крильця

крильця наявні

крильця відсутні

Суцвіття: кількість квіток

мала

велика

Суцвіття: забарвлення

біле

білувато-жовте

білувато-рожеве

білувато-голубе

Суцвіття: форма

вузькопучкувате

широкопучкувате

напівкулясте

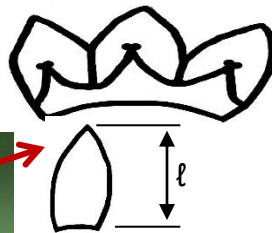
кулясте

Суцвіття: довжина квітконіжки

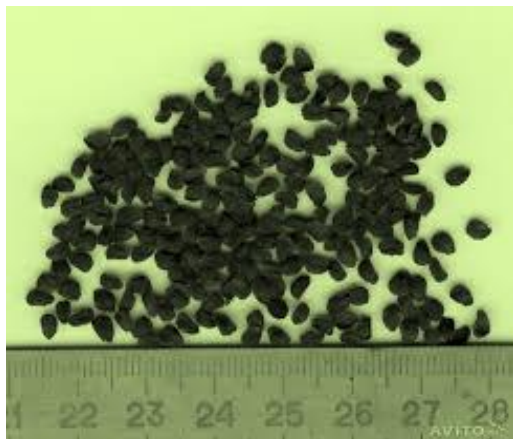
Вимірюють у фазі цвітіння
Дуже коротка – до 1,5;
коротка – 1,5–2,0;
середня – 2,1–3,0;
довга – 3,1–4,0;
дуже довга – понад 4,0.

Листочки оцвітини: за довжиною, мм

Вимірюють під час повного цвітіння
короткі – до 5,
середні – 5–6,
довгі – 7–10.

Насінина: за довжиною; за шириною; маса 1000 шт.

Насіння: маса 1000 шт., г

Відраховують 2×100 насінин, зважують, знаходять середнє і помножують на 10.

мала	— до 3,
середня	— 3–5,
велика	— понад 5.

Насінина: за довжиною, мм

коротка — до 3,5;
середня — 3,5–4,0;
довга — понад 4,0.

Насінина: за шириною, мм

вузька	— до 2,
середня	— 2–3,
широка	— понад 3.

Цибулина: форма

яйцеподібна

конічна

циліндрична

Цибуля шніт (скорода, трибулька) *Allium schoenoprasum* L.

Рослина: за висотою, см

низька (до 30)
середня (31–35)
висока (понад 35)

Рослина: кількість листків
у кожній галузці

мала (до 3)
середня (3–4)
Велика (понад 4)

Листок: положення

пряме

напівпряме

горизонтальне

Листок: вигин

відсутній

наявний

Листок: інтенсивність воскового нальоту

слабкий

помірний

сильний

Листок: забарвлення

жовто-зелене

зелене

блакитно-зелене

Листок: інтенсивність забарвлення

слабка

сильна

Листок: антоціанове забарвлення основи

відсутнє

наявне

Листок: за довжиною, см

короткий (20–25)
середній (26–30)
довгий (31–35)

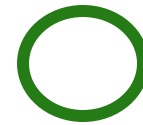

Листок: форма у поперечному
перерізі

Листок: діаметр, мм

малий (до 5)
середній (5–7)
великий (понад 7)

округла

напівкругла

Пуп'янок (бутон): форма

еліптична

широкояйцеподібна

округла

Пуп'янок (бутон): антоціанове забарвлення

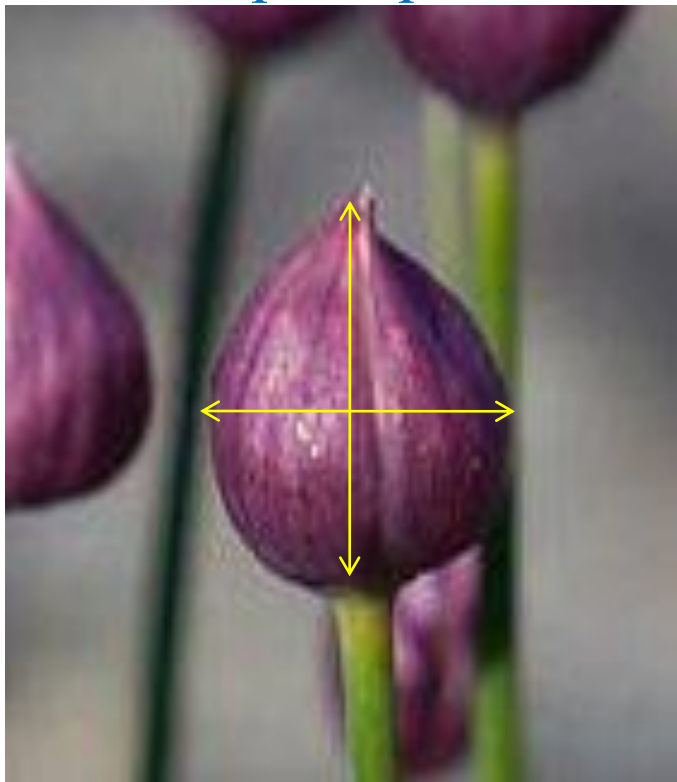

відсутнє

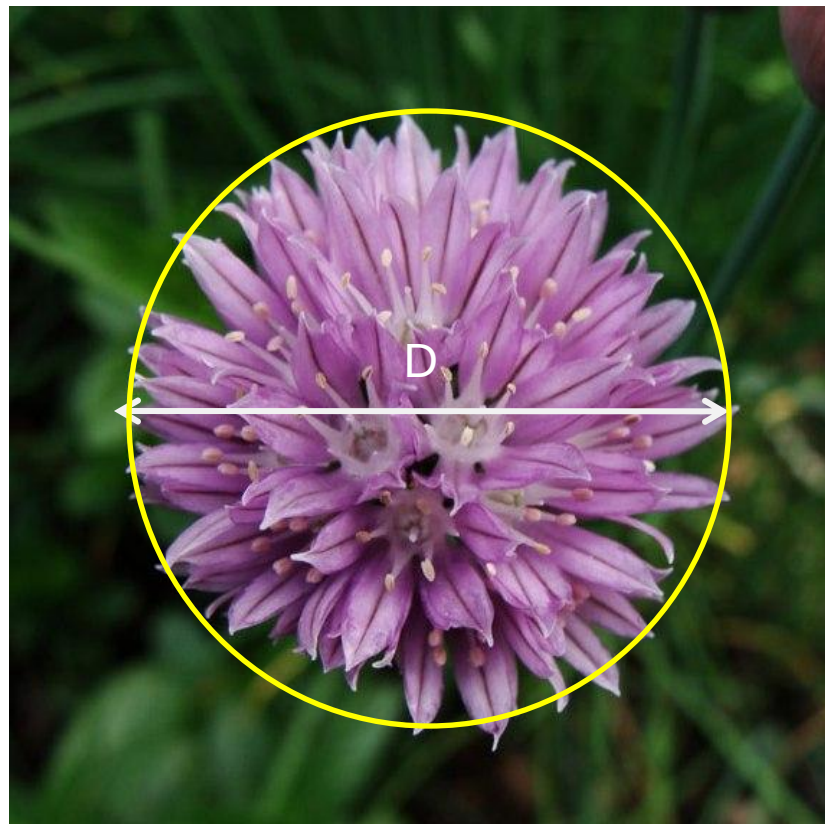

наявне

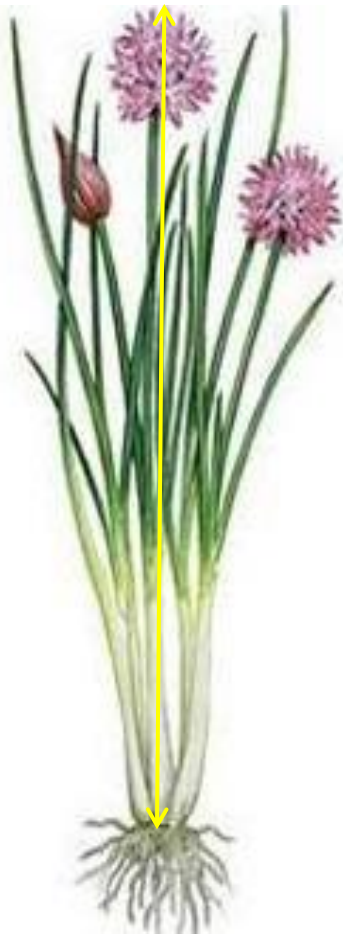
Пуп'янок (бутон):
за розміром

Суцвіття: за діаметром
(у фазі цвітіння)

Рослина: за висотою
(у фазі цвітіння)

Час утворення пагонів

Коли 10 % однорічних рослин утворили нові пагони на початку наступного року після сівби.

Час всихання листків

Коли 10 % однорічних рослин мають сухі листки наприкінці вегетації наступного року після сівби.

Чоловіча стерильність

Відсутня — відсутні або дуже мала кількість (до 50 %) досліджених рослин виявили чоловічу стерильність.

Наявна — понад 50 % досліджених рослин показали чоловічу стерильність.

Цибуля багатоярусна
Allium proliferum Schrad.

Рослина: тип розвитку

однопсевдостебловий

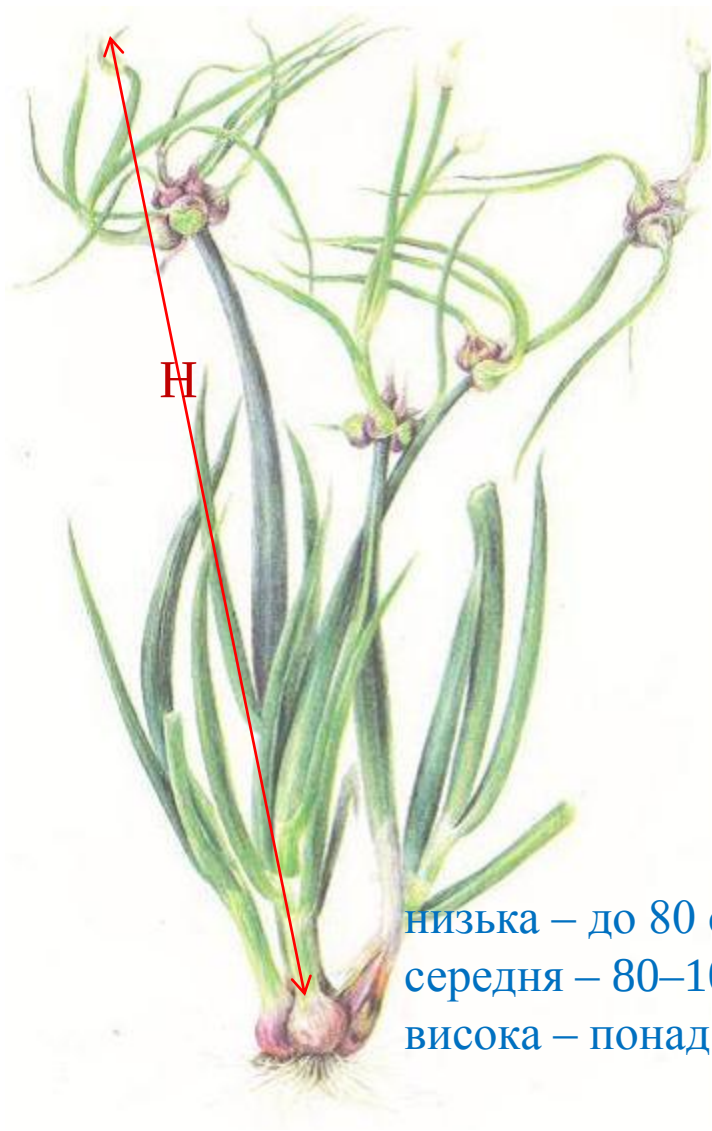

багатопсевдостебловий

(дуже мало – 1, мало – до 10, середня кількість – 10–15, багато – 15–20, дуже багато – понад 20)

Рослина: за висотою, см

H

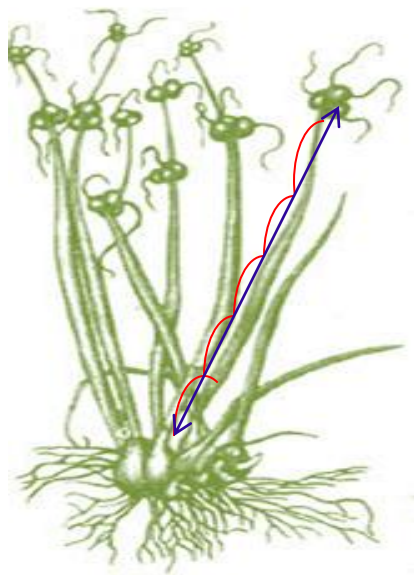
низька – до 80 см;
середня – 80–100;
висока – понад 100.

Стрілка: за довжиною, см

коротка – до 80;
середня – 80–100;
велика – понад 100

Несправжнє стебло: за висотою, за товщиною, частина від висоти куща

низька – до $1/5$;
середнє – до $1/3$;
високе – понад $1/3$.

Несправжнє стебло:
розмір етильованої частини

мала – до $1/3$;
середня – до $2/3$;
велика – понад $2/3$.

H – висота
d – товщина

Листки: кількість на одному псевдостеблі

мало (до 10)

середня кількість
(10–20)

багато (понад 20)

Листок: за довжиною, см;
за шириною, мм

L — довжина листка

вимірюють листок за шириною

вузький — до 20
середній — 20–30
широкий — понад 30

Листок: положення в просторі

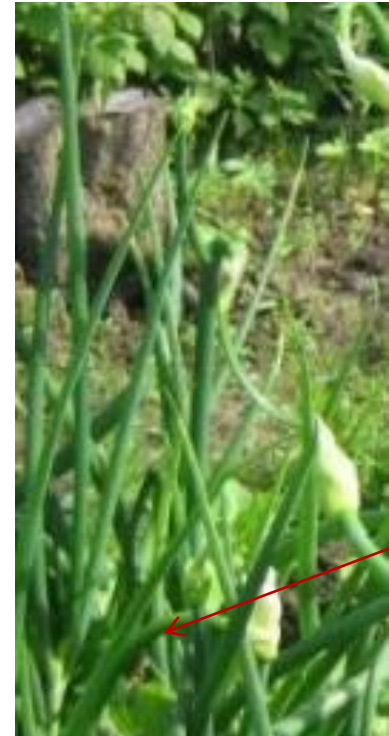
(положення у просторі листків – це кут відхилення від уявної вертикальної осі)

пряме

напівпохиłe

похиłe

Листок: ступінь вигину

слабкий

середній

сильний

Листок: інтенсивність зеленого забарвлення

світле

помірне

темне

Листок: інтенсивність воскового нальоту

слабкий

помірний

сильний

Псевдостебло: за діаметром

Псевдостебло:
антоціанове забарвлення

Рослина: схильність до стрілкування частин псевдостебла

слабка — до $1/3$;
середня — $1/3$ – $2/3$;
сильна — понад $2/3$.

Рослина: час досягання цибулинок за осіннього садіння, декада, місяць.

ранній	— I — II декада липня;
середній	— III декада липня — I декада серпня;
пізній	— після I декади серпня.

Рослина: тривалість періоду від весняних сходів за осіннього садіння до технічної (споживчої) стиглості, діб.

короткий — до 100,
середній — 100–120,
тривалий — понад 120.

Пагін (галузка): кількість ярусів повітряних цибулинок

мала (1)

середня кількість (2–3)

велика (понад 3)

Цибулінка першого ярусу: діаметр, см
Цибулінка першого ярусу: середня маса, г

другий ярус

перший ярус

діаметр
малий – до 1,5;
середній – 1,5–2,5;
великий – понад 2,5.

Цибулінка першого ярусу: маса, г
мала – до 10,
середня – 10–15,
велика – понад 15.

Рослина: час досягання цибулинок за
осіннього садіння, декада, місяць.

ранній – I – II декада липня

середній – III декада липня – I декада серпня

пізній – після I декади серпня

Рослина: тривалість періоду від
весняних сходів за осіннього садіння до
технічної (споживчої) стиглості, діб.

короткий – до 100

середній – 100–120

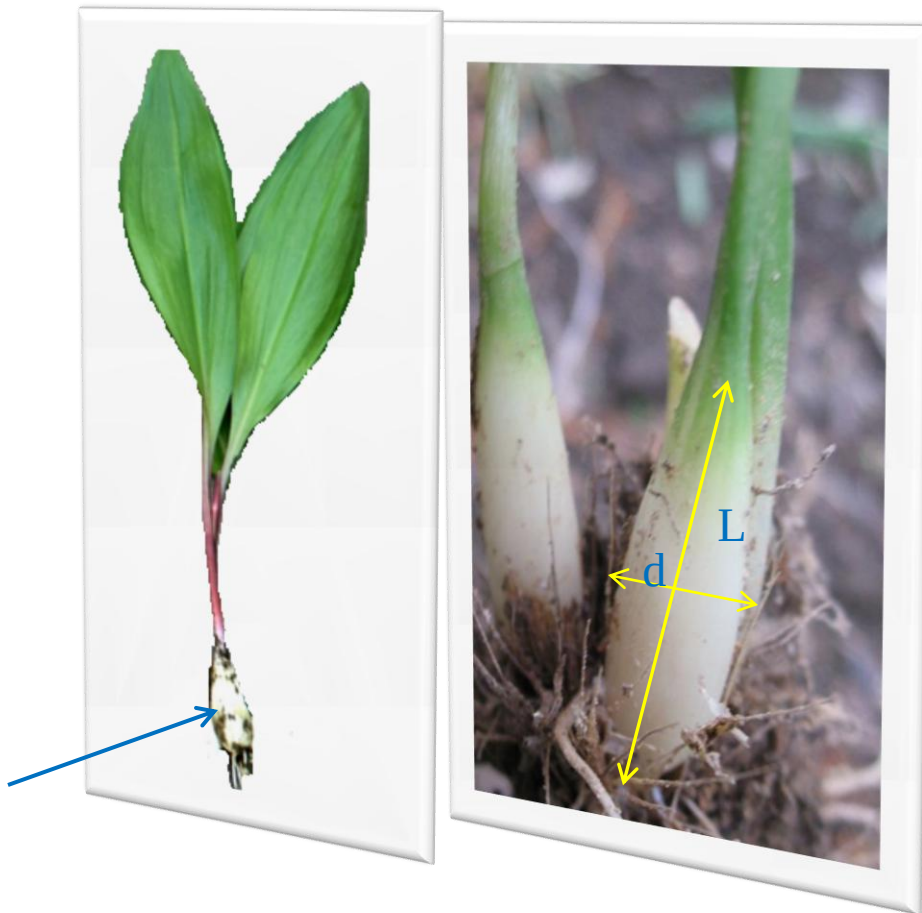
тривалий – понад 120

Цибуля ведмежа (черемша) *Allium ursinum* L.

Цибулина: за довжиною; за діаметром

L – довжина
d – діаметр

Цибулина: за довжиною, см
Коротка – до 2,
середня – 2–4,
довга – понад 4.

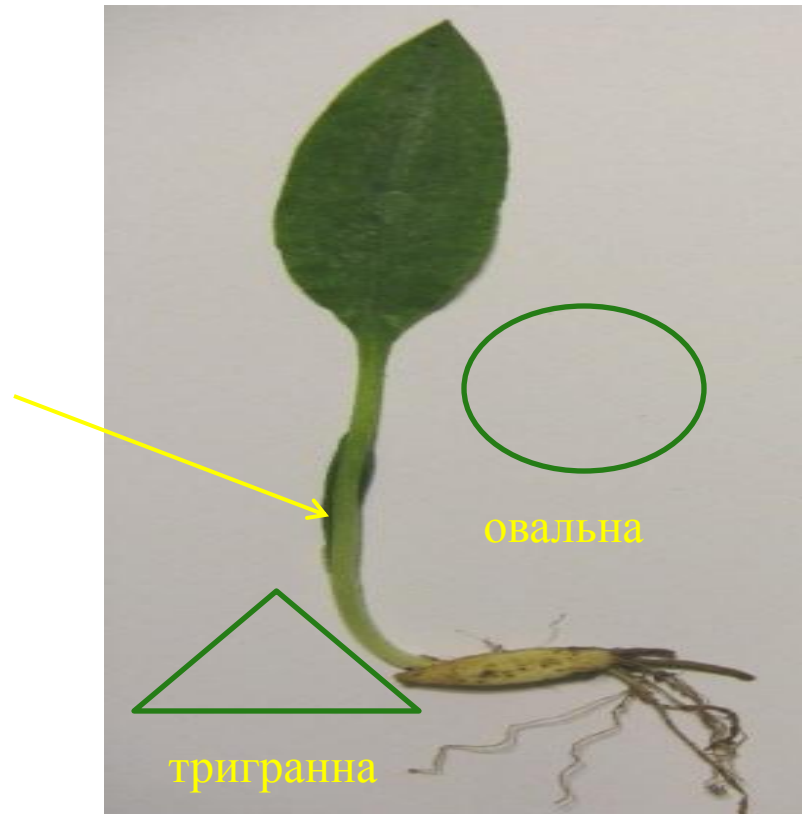
Цибулина: за діаметром, см
мала – до 1,0;
середня – 1,0–1,5;
велика – понад 1,5.

Рослина: за висотою, см

низька – до 20,
середня – 20–40,
висока – понад 40.

Стебло: форма поперечного перерізу

Стебло: положення відносно листків

нижче

на рівні

вище

Листки: кількість, шт.

мало – 1

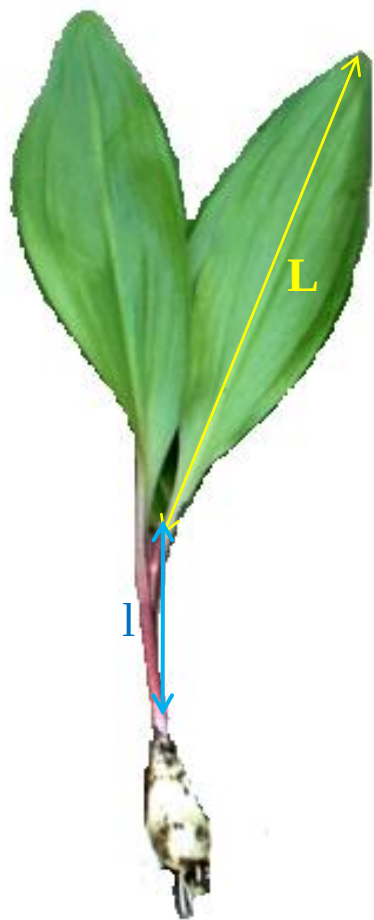

середня кількість – 2

багато – понад 2

Листок: співвідношення довжини
листкової пластинки до довжини
черешка

L/l – відношення
 L – довжина листкової пластини
 l – довжина черешка

Листок: за довжиною; за шириною

L – довжина
 m – ширина

Листок: за довжиною, см

короткий – до 20,
середній – 20–35,
довгий – понад 35

Листок: за шириною, см

вузький – до 3,
середній – 3–5,
широкий – понад 5

Листок: форма верхівки

гостра

дуже гостра

загострена

Листок: хвилястість краю

відсутня

наявна

Суцвіття: кількість квіток, шт.

мала – до 8

середня – 8–15

велика – понад 15

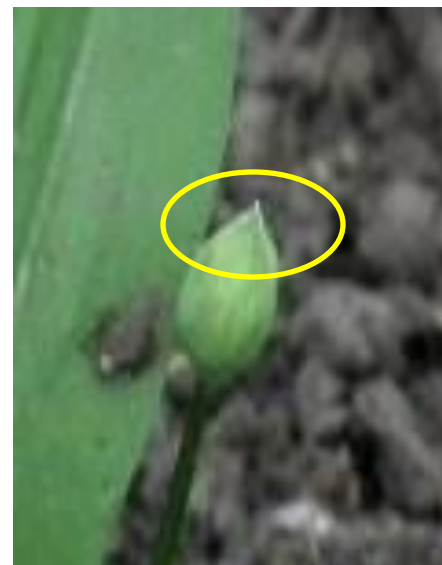
Суцвіття:
кількість покривал

Покривало: форма кінчика

загострена

гостра

Квітка: забарвлення пелюсток

матово-біле

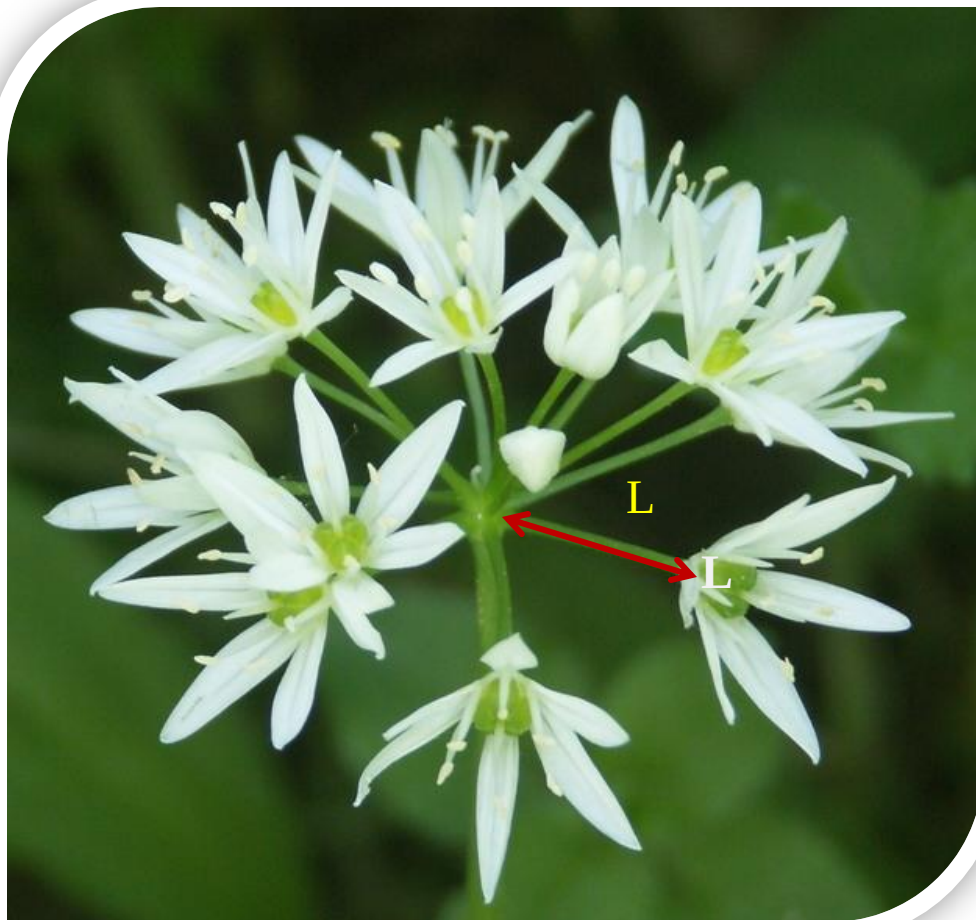

сніжно-біле

Квітконіжка: за довжиною, см

L – довжина квітконіжки

коротка – до 2,5
середня – 2,5–4,0
довга – понад 4,0

Рослина:

початок цвітіння, декада, місяць
ранній – I декада травня,
середній – II декада травня,
пізній – після II декади травня.

Плід – коробочка з трьома глибокими рівчачками. Однорічна рослина.

Насіння:

час досягання, декада, місяць.
ранній – II декада червня;
середній – III декада червня;
пізній – I декада липня.

Цибуля слизун

Allium nutans L.

Рослина: за висотою, см

Дуже низька	– до 15
низька	– 15–30
середня	– 31–50
висока	– 51–100
дуже висока	– понад 100

Рослина: несправжнє стебло за довжиною, діаметр, довжина етильованої частини, діаметр

несправжнє стебло

дуже мале	– до 20
мале	– 20–40
середнє	– 41–50
велике	– 51–60
дуже велике	– понад 60

тонке	– 1–2
середнє	– 2–3
товсте	– понад 3

етильована частина

коротка	– до 25
середня	– 25–40
довга	– понад 40

вузька	– до 0,5
середня	– 0,5–3,0
широка	– понад 3,0

Рослина: кількість листків, шт.

мала (до 7)

середня (7–10)

велика (понад 10)

Листок: положення в просторі

пряме

напівпряме

горизонтальне

Листок: інтенсивність воскового нальоту

слабкий

помірний

сильний

Листок: інтенсивність зеленого забарвлення

слабка

помірна

темна

Листок: відтінок зеленого забарвлення

відсутній

жовтуватий

голубуватий

Листок: за довжиною; за шириною, см

$L = 25-30$ см

$A = 1-3$ см

Листок: викривлення

відсутнє

наявне

Рослина: кількість псевдостебел у кущі

Мало	– 1,0–2,0
середня кількість	– 3,0–4,0
багато	– понад 4

Псевдостебло: антоціанове забарвлення

відсутнє

наявне

Псевдостебло: утворення повітряних цибулинок

слабке

сильне

Відсутні або дуже мало	– до 2
мало	– 2–5
середня кількість	– 6–10
багато	– понад 10

Квітконос: за довжиною, см

Час початку цвітіння

Суцвіття: за формою

плоске

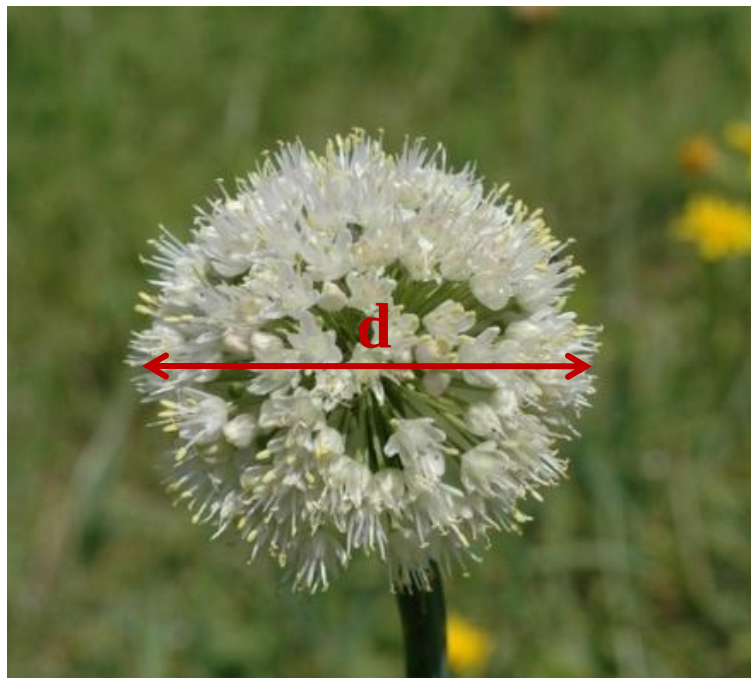

округле

видовжене

Суцвіття: діаметр, см

d – діаметр

малий	– до 5
середній	– 5–10
великий	– понад 10

Суцвіття: кількість квіток, шт.

мало	– до 100
середня	– 100–150
багато	– понад 151

Суцвіття: за щільністю

нещільне

проміжне

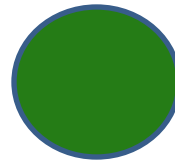

щільне

Суцвіття: квітконіжка за формою у поперечному перерізі

ребриста

округла

циліндрична

Насіння: маса 1000 насінин, г

Мала	– до 0,5
середня	– 0,5–2,5
велика	– понад 2,5

ЧАСНИК *Allium sativum* L.

Листки: за щільністю розташування

нещільне

середньої щільності

щільне

Листки: положення в просторі QL, VG/2

1

2

3

пряме	1	Jolimont, Тройка
від прямого до напівпрямого	2	Printanor
напівпряме	3	Jardinor

Листок: інтенсивність зеленого забарвлення, VG/2, QN

3

5

7

світле	3	Messidrome, Тройка Germidour
помірне	5	
темне	7	

Листок: восковий наліт

відсутній

наявний

Листок: за довжиною і шириною (за найдовшим листком) MS, 2/QN

Довжина, L

короткий	3	Jardinor
середній	5	Moraluz, Morasur
довгий	7	Sultop, Тройка

Ширина, a

вузький	3	Ramses
середній	5	Printanor, Тройка
широкий	7	Germidour

Листок: за формою у поперечному перерізі VS, 2/PQ

плесканий	1	Germidour
увігнутий	2	Ramses, Тройка
дуже увігнутий	3	

Псевдостебло: інтенсивність антоціанового забарвлення біля основи

відсутнє

наявне

Псевдостебло: генеративне стебло

відсутнє

наявне

Генеративне стебло: викривлення

відсутнє

наявне

Квітконос: утворення цибулинок

MS 5/QL

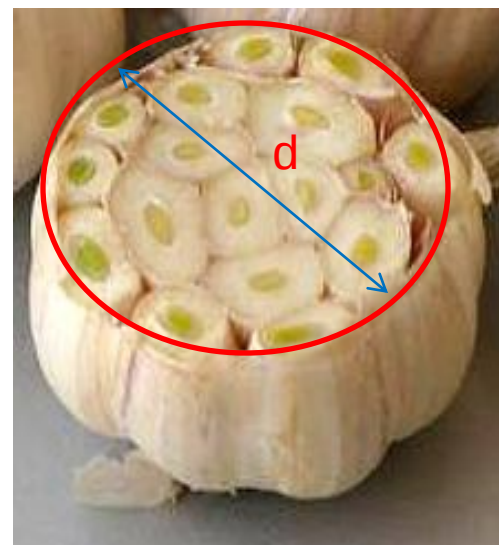

відсутні
наявні

1
9

Rose de Lautrec
Germidour, Тройка

Цибулина: розмір за діаметром, см

малий (до 4)

середній (4–5)

великий (понад 6)

Цибулина: форма поздовжнього розрізу

поперечно вузькоеліптична

поперечно широкоеліптична

округла

Цибулина: форма поперечного перерізу

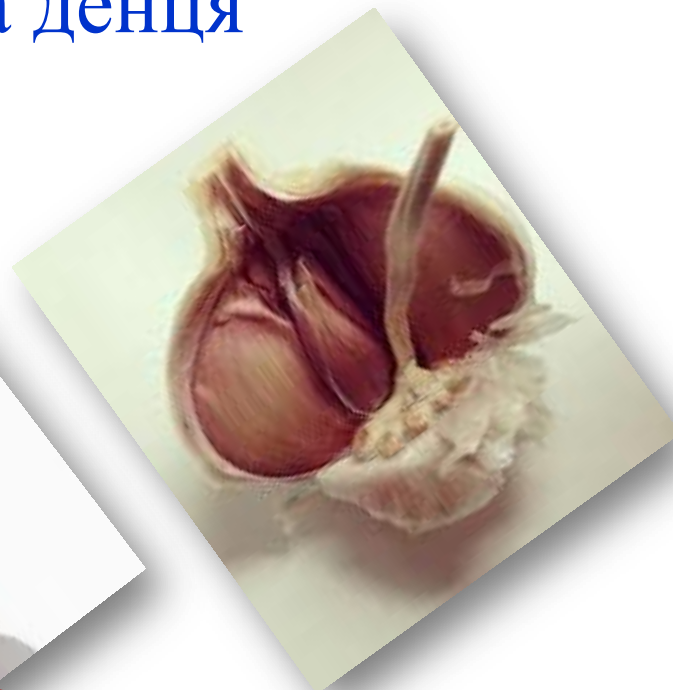

еліптична

округла

Цибулина: форма денця VS, 5/PQ

вдавлена	1	Germidour
плеската	2	Rose de Lautrec, Тройка
опукла	3	

Цибулина: форма основи

виїмчаста	1	Germidour, Ramses,
плеската	2	Printanor, Тройка
округла	3	de Roumanie

Цибулина: зовнішні зубки VS, 5/QL

відсутні наявні	1 9	Sprint, Sultop Blanc de Beaumont, Morasol
--------------------	--------	--

Цибулина: забарвлення сухих лусок

біле

жовтувато-біле

червонувато-біле

червонувато-рожеве

Цибулина: антоціанові штрихи на сухих лусках

відсутні

наявні

Цибулина: кількість зубків, шт.

мала (до 7)

середня (7–10)

велика (понад 10)

Цибулина: розміщення зубків

радіальне

не радіальне

Зубок: забарвлення лусок VS, 5/PQ

1

2

3

4

5

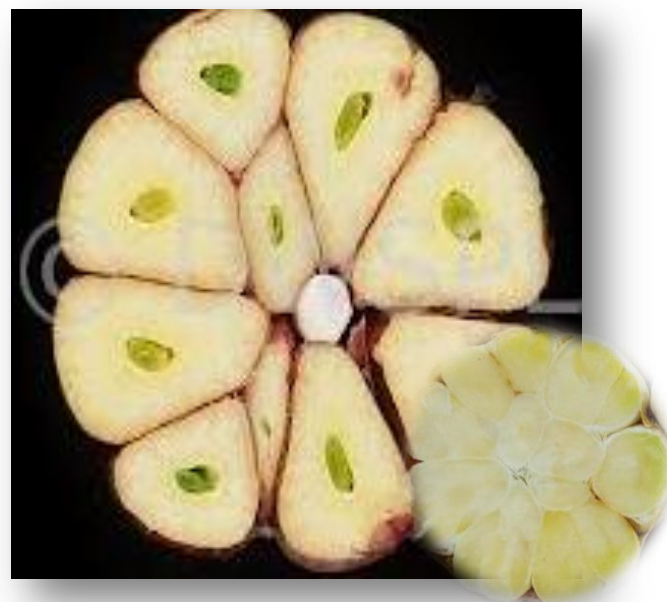
біле	1	Ramses, Тройка
кремове	2	Messidrome
рожеве	3	Printanor
пурпурове	4	Morasol, Sprint
коричневе	5	Corail

Зубок: антоціанові смужки на лусці VS, 5/QL

відсутні наявні	1 9	Ramses, Тройка Morasur
--------------------	--------	---------------------------

Зубок: забарвлення м'якоті VS, 5/PQ

біле	1	Printanor, Тройка
жовтувате	2	Germidour

Час технічної стиглості MG, 5/QN

дуже ранній	1	Ramses
ранній	3	Sprint
середній	5	Germidour, Messidrome
пізній	7	Printanor
дуже пізній	9	Gayant

Закінчення стану спокою зубків у цибулині MG/QN, 5

Після плодоношення головок зберігають у камеральних умовах з оптимальною температурою (20...25°C) без поділу на зубки. В кінці стану спокою оцінюють відсоток пророслих головок.

дуже раннє	1	Ramses, Тройка
раннє	3	Sprint
середнє	5	Rose de Lautrec
пізнє	7	Fructidor
дуже пізнє	9	Gayant

Література

1. Казакова, А. А. Лук. / Культурная флора СССР. – Л.: Колос, 1978. – 263 с.
2. Классификатор рода *Allium* L. – Л.: ВИР, 1977. – 25 с.
3. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС-тест). Картопля, овочеві, гриби. – К.: ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2014. – С. 845 – 938.
4. Методические указания “Изучение и поддержание в живом виде мировой коллекции лука и чеснока”. – Санкт-Петербург: ВИР, 2005. – 109 с.
5. Jones, H.A. and Mann, L.K., 1963: “Onions and Their Allies: Botany, Cultivation and Utilisation”, Leonard Hill (Books) London Interscience Publishers INC., New York.
6. Konvička, O., 1998: “Česnek, Základy biologie a pěstování, obsahové látky a léčivé účinky”, Těšínská tiskárna a.s. Český Těšín.
7. Brand, R., “L’ Ail, une semence à part dans les Allium”, La letter des Ressources Génétiques Végétales, n 9, octodre 1996, pp.11 – 16
8. Messiaen, C. M., “6 La variabilité chez l’ Ail”, La Lettre des Ressources Génétiques Végétales, n 9, 1996, pp. 7 – 10.
9. Bonnet, B., 1976: Le poireau (*Allium porrum* L.): Aspects botaniques et agronomiques. Revue bibliographique, Saussurea 7, pp. 175 – 194.
10. Currah, L., 1986: Leek breeding: A review. Review Article, Journal of Horticultural Science 61, (4) 407 – 415.
11. Rabinowitch, H. D., Brewster, J. L., 1990: Onions and Allied Crops. Vol. 1-3, CRC Press, Boca Raton.
12. Schweisguth B., 1973: Étude de l’hérédité de trois caractères quantitatifs chez le poireau (*Allium porrum* L.). Annales de l’Amélioration des Plantes 23, pp. 45 – 57.

Український інститут експертизи сортів рослин
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Інститут овочівництва і баштанництва НААН

АТЛАС

морфологічних ознак сортів роду цибулі *Allium* L.
(наочне доповнення до «Методики проведення експертизи
сортів: цибуля городня, батун, слизун, шніт, порей, скорода,
шалот, черемша, багатоярусна та часник з визначення
відмінності, однорідності і стабільності»)

Формат ...х.../...Папір крейдований.
Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. арк ... Обл.-вид. арк. ...
Наклад 15 прим. Зам. № ...
Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д. Ю.
21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Тел.: (0432) 603-000, 69-67-69.
e-mail: info@tvoru.com.ua
<http://www.tvoru.com.ua>

